

Několik poznámek pro klienty nahrávacího studia ALFORS audio

Pro vznik dobré externí nahrávky (tzn. nahrávky mimo prostory studia ALFORS) je nutno splnit několik důležitých předpokladů ve vztahu mezi klientem a zvukovým mistrem. (Předpokladů nutných, nikoli však postačujících). Všechny následující požadavky a připomínky vycházejí z praxe a z případů, které se již staly a které bylo nutno řešit. Cílem pokynů není zbytečně obtěžovat a zatěžovat klienta, ale zajistit podmínky pro co nejlepší nahrávku jeho hudebního výkonu.

Základním předpokladem úspěšné spolupráce je vzájemné uznání potřeb obou partnerů. Jedině tak mohou být položeny základy k dobrému společnému výsledku.

Je vhodné, aby zvukový mistr předem osobně poznal hudební těleso, se kterým bude spolupracovat a slyšel od něj provedení typických skladeb které bude nahrávat. (Sólový výstup, doprovod různých nástrojů, sbory a capella, nebo s doprovodem, typická rozmístění interpretů). Důležité je poznat prostor, kde se nahrávka uskuteční. Nejlépe je pozvat zvukového mistra na zkoušku v dostatečném předstihu, aby klient mohl reagovat na jeho připomínky, např. k výběru nahrávacího prostoru apod. Pokud bude použit jako doprovod elektronický klávesový nástroj, je důležité znát jeho elektrické výstupy.

Klient musí akceptovat, že příprava techniky při externím nahrávání vyžaduje určitý čas a to zásadně před nástupem interpretů. Instalovat techniku za přítomnosti zejména většího sboru neumožňuje potřebný klid a je zbytečným ztěžováním přípravy nahrávání. V současné době jsou požadovány pro přípravu cca 3 hodiny před začátkem zkoušky interpretů. V průběhu přípravy interpreta na vlastní výkon má pak zvukový mistr čas k vyladění nahrávacího zařízení.

V nahrávacím prostoru by měla být jedna elektrická zásuvka 220 V/10A vzdálená max. 25 m od místa techniky.

Požadavky zvukového mistra při rozmisťování interpretů a při optimálním umístění mikrofonů mohou vést ke sporům s interprety, kteří jsou zvyklí na svoje jiné rozmístění. Tyto konflikty je třeba vyřešit s odpovědnou osobou klienta (obvykle dirigentem) s přihlédnutím k tomu, nakolik vyhovění tomu kterému požadavku povede k dokonalejší nahrávce (a opačně). Rozhodně je lépe řešit tyto problémy na poznávací zkoušce, než těsně před nahráváním.

Doporučuje se, aby si klient zajistil pro nahrávání přítomnost osoby, která je schopna sledovat hudební výkon nahrávaného tělesa a může mít k provedení kritické a podnětné připomínky (funkce hudebního režiséra). Zvukový mistr je při nahrávání plně vytížen technickou stránkou záznamu a nemůže tuto funkci nahradit. Rovněž dirigent není nejvhodnější osobou k posuzování kvality výkonu.

Dokumentace. Je požadováno, aby klient nejpozději dva dny před začátkem nahrávání předal (zaslal) písemný seznam hudebních čísel, které se budou nahrávat, nejlépe v elektronické podobě. Seznam postačí zcela jednoduchý, ve tvaru: skladatel, název díla. Při nahrávání veřejného koncertu postačí například jeho program. Název děl by měl být přesný, nestačí uvést např. J.S. Bach: Preludium. U plodných autorů, kterým byly vypracovány seznamy děl, je třeba také uvést k zabránění omylu i číslo skladby seznamu. Například u Bacha BWV..., u Mozarta KV... a pod. Tento požadavek samozřejmě není cenzurou a není samoučelný, nýbrž slouží jednak při přípravě nahrávací aparatury, jednak k bezchybné další komunikaci mezi studiem a klientem při zpracování nahrávky a nakonec i k archivaci nahrávky ve studiu.

Pokud interpret ke svému výkonu potřebuje klavír, je v jeho vlastním zájmu, aby se včas postaral o jeho naladění.

Při vlastním záznamu je z technických důvodů nezbytné, aby počátku skladby předcházely 2 až 3 s ticha. Stejně tak po jejím ukončení musí být absolutní ticho k nerušenému doznění dozvuku, obvykle 4 až 5 s. Zvukový mistr dá obvykle zřetelný pokyn, že začíná či končí záznam. (Neplatí to pro veřejné koncerty, které se většinou nahrávají průběžně.)

Praktické poznámky k zamezení nežádoucích hluků a ruchů při nahrávce.

Kvalita nahrávky je ohrožena mnoha nežádoucími hluky a ruchy, z nichž mnohých si interpret v průběhu svého výkonu vůbec nepovšimne, které však zřetelně vyniknou při poslechu záznamu. Převážnou většinu hluků a ruchů nelze z nahrávky odstranit bez újmy na její kvalitě, některé nelze odstranit vůbec. Je proto nutno jim předcházet. V dalším následuje několik rad a postřehů ze skutečných nahrávacích sekvencí. Odpovědná osoba, buď interpret sám, jeho manažer, vedoucí nebo dirigent sboru by je měli pečlivě zvážit a pokud možno využít.

- U interpretů, kteří při svém výkonu stojí, dochází nezbytně k přešlapování (sbor, sólisté, a obzvláště dirigent). Přitom pod botami praskají všude přítomné kamínky, čímž v nahrávce vznikají velice ostré a dobře slyšitelné zvuky. V zájmu nahrávky jsou všem důrazně doporučeny boty s gumovou podrážkou. Obzvláště dirigent nesmí mít nové, vrzavé boty. U sedících interpretů problém není tak kritický, přesto je nutno si dát pozor na šoupání nohama po zemi. Zde ovšem jsou zase nebezpečím vrzavé židle. Pozor na oblečení s cinkavými přívěsky, bundy apod.

- Pro odstranění praskání písku pod botami je účinné použít koberečky (rohožky), přinejmenším pod dirigenta a sólisty. Není na škodu, když si každý ze sboru přinese pod sebe malý kobereček, nebo rohožku textilní nebo i gumovou. Podložky pod každého zpěváka splňují další důležitý úkol, a to ten, že interpreti v průběhu produkce zůstávají na předem určeném místě a nemění nekontrolovatelně svoji polohu vůči mikrofonům (častý problém při dlouhotrvající nahrávce vokálních skupin!).
- Pozor na podlahu z parket nebo prken na zámcích a kůrech kostelů a také v divadlech a kinosálech. **Vždycky vrže** a nenávratně zkazí nahrávku! Pod dirigenta koberec, nejlépe několik vrstev. Také dřevěné praktikáby jsou většinou zdrojem značného vrzání.
- Při posuzování vhodnosti určitého prostoru pro budoucí nahrávku je třeba vzít v úvahu nejen akustické vlastnosti prostoru samotného, ale také jeho okolí. Dnes již lze jen stěží najít přirozený nahrávací prostor, který by nebyl rušen okolní dopravou, křikem hrajících si dětí, štěkotem psů, zvukem domácích strojů (sekaček trávy, cirkulárek atd. apod). Studio ALFORS proto v zájmu získání co nejméně rušených nahrávek může přistoupit v případě potřeby i na noční nahrávací sekvence za nezvýšenou cenu.
- Při volbě nahrávacího prostoru je třeba dbát na to, aby nebyl vzhledem ke sboru příliš malý. Malé prostory mají svůj charakteristický dozvuk, který se zřetelně projeví v nahrávce. Pro dozvuk platí tato další pravidla: nahrávku ze sálu s utlumeným „suchým“ dozvukem (např. kinosály) je možné dodatečně opatřit delším dozvukem. Nahrávku s velkým dozvukem (např. z kostela) už nelze dozvuku zbavit.
- Osvětlení nahrávacího prostoru, pokud bude použito, by mělo být žárovkami, nikoli zářivkami nebo výbojkami, jejichž tlumivky jsou zdrojem bručení, které se dále může zesilovat rezonancí s plechovými částmi lamp.
- Je třeba upozornit sbor a zpěváky sólisty na nepřipustnost odkašlávání, nebo i jen „pročištění hrdla“ v předešlé nebo mezihře skladby. Vše je slyšet! Další možné hluky: mlasknutí na konci fráze (falešné zuby!). Nádechy jsou součástí zpěvákovy výkonu a většinou neruší. Školení zpěváci se dokáží nadechnout „decentně“.
- Kostelní varhany by neměly mít hlučnou mechaniku kláves. (Problém u historických nástrojů). Také vzduchotechnika varhan by měla být co nejméně hlučná. Porovnat úroveň konstantního hluku před a po zapnutí varhan.
- Interpreti by před nahrávkou měli znát svůj výkon z paměti. Jednak se potom na něj mohou lépe soustředit, jednak odpadnou problémy s šustěním not při manipulaci s nimi v průběhu vlastního výkonu. Pěvecký sbor, který v jednom místě skladby naráz obrátí několik desítek listů, nelze dobře nahrát. Pokud se interpret bez not neobejde, je nouzovým východiskem uložit každý list not do tenkého kancelářského polyethylenového obalu. Šustění se zmírní.
- Veřejné koncerty jsou noční můrou zvukových mistrů, zvláště v malých a středně velkých prostorech, kdy je obecnostvo intimním účastníkem nahrávky. Vždy se v obecnostvu najde někdo, kdo si přišel na koncert vykašlat plíce. Pokud interpretovi záleží na nahrávce a z určitých důvodů trvá na záznamu veřejného koncertu, pak je třeba před jeho začátkem upozornit obecnostvo na nahrávání. Požádat o vypnutí mobilních telefonů, zdržení se kašlání a smrkání během skladby. Tato žádost obvykle pomáhá. Během provozované skladby rovněž nepřecházet, nefotografovat, nekamerovat! To vše je možno během potlesku mezi jednotlivými skladbami. Obtížný až neřešitelný je problém přítomnosti velice malých dětí na odpoledních a podvečerních koncertech, které spolehlivě projeví velice nahlas svůj názor v nejtíšším místě skladby.
- Klient by měl posílit místní pořadatelskou službu s cílem zachytit neukázněné opoždilé návštěvníky a dovolit jim vstoupit do sálu až v pauze mezi skladbami.
- Dalším obtížným elementem veřejných koncertů na hradech, zámcích a v kostelech jsou turisté, jejichž hlavním zájmem je ulovit snímek, nebo videozáběr na památku, kteří ruší přecházením a tím, že všude vlezou. S oblibou si počkají na nejtíšší místo skladby a pak stisknou spoušť zrcadlovky a pod. Stejně jako v předchozím bodu může být poměrně účinnou ochrannou pořadatelská služba, která zjevné turisty s kamerami na krku nelítostně eliminuje. Místní pořadatele je opět vhodné posílit zástupcem klienta, protože místní pořadatel by mohl dát přednost tomu, získat několik korun za vstupné navíc, bez ohledu na potřeby nahrávání.

Závěrem budiž znovu opakováno, že všechny zde uvedené požadavky, rady a pokyny jsou podloženy praktickými zkušenostmi z nahrávání. Klient se žádá, aby je pečlivě prostudoval, zvážil a aplikoval podle svých konkrétních podmínek a odhodlání udělat pro dobro své nahrávky víc, než jen dobře hrát či zpívat.

Ing. Otto Adamez,
ALFORS audio